

Groene Opkikker

Editie 2023 - 3

Algemene informatie

IVN – Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid

IVN is een landelijke organisatie met ±180 plaatselijke afdelingen.

Het doel van het IVN is de betrokkenheid van mensen bij de natuur en milieu het vergroten, gericht op een duurzame samenleving.

Een middel om dit te bereiken is natuur-, milieu-educatie en duurzaamheid.

Voor Woerden en omgeving zet een aantal vrijwilligers zich daarvoor in door bijvoorbeeld wandelingen, lezingen en excursies te organiseren.

Wilt u dit werk steunen, wordt dan donateur voor € 20,00 per kalenderjaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Wilt u meehelpen, staat het lidmaatschap open voor € 24,00 per jaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar. En het landelijk blad Mens en Natuur van het IVN

Als je jonger bent dan 18 jaar kan je lid worden van de Jeugdgroep. Je betaalt € 15,00 per jaar en ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Voor meer informatie ivnsecretariaat.woerden@gmail.com of www.ivn.nl/woerden of onze Facebookpagina.

Verdere gegevens treft u op de laatste pagina aan.

Colofon

Groene Opkikker

Digitale informatie
Afd. IVN-Woerden en omgeving.
No. 2023- 3

Redactie

Joke van Aarst-Volkers
Janny Kruitbosch-Vulpen
Wout Nagel
Vivian van Deel

De redactie verandert soms iets in uw tekst met als doel meer leesplezier.

E-mailadres

ivn.groeneopkikker@gmail.com

Foto's

Gemaakt door de redactie, tenzij anders vermeld.

**Kopij vóór 26 februari
2024**

Inhoudsopgave

4 Redactie

4 Herfstuitgave

4 Nieuwe leden

4 Landelijke leden, leden en jeugdleden

5 Bestuur

5 Vanuit het bestuur.

6 Nieuws uit de omgeving en IVN-land

6 Natuurvisie Utrecht 2050

6 IVN met trots

6 Beweegroute Bredius

7 Groene jaarkalender

8 Biodiversiteitsteam

8 Voortgang

9 Vogelkijkgroep

9 Nestkasten controle en schoonmaak

10 Landschapsbeheer

10 Programma knotseizoen 2023 - 2024

11 Plantenwerkgroep

11 Over activiteiten

12 Jeugdnatuurgroepen

12 Buitenbanjers/Plus tot en met november

15 NME- Centrum InBredius

15 Zeldzame bijensoort

16 Herfst bij InBredius

17 Column

17 Je ruikt nat hout

18 Van leden en donateurs

18 Onze zomer in Putten

18 Vogelcursus

19 Vleermuis zoekt woning

20 Voor u gelezen

20 Hoezo 'enge fladderaar'?

21 Leg een groendak aan

22 Heee, daar loopt een uitgestorven beestje

23 NNN/J

23 Bergiep

24 Om te onthouden

24 Handige websites

25 Organisatie

25 Bestuur

25 Coördinatoren van de werkgroepen

25 Leden/donateurs

Redactie

Herfstuitgave

Als ik dit voorwoord maak, is het inmiddels echt herfst geworden. Regen en wind en af en toe een mooie dag. De meeste bladeren zijn gevallen en de gemeente heeft zelfs onze straat al min of meer bladvrij gemaakt. Dat is een heel circus met 3 mannen met bladblazers en 2 voertuigen, waarvan er een de goten veegt en de andere alles probeert op te zuigen en dat heen een weer in de straat. Deden ze dat ook maar na alle vuurwerktroep, maar dit terzijde.

Deze editie bevat weer veel nieuwtjes van de werkgroepen, zoals verslagen van activiteiten, maar ook geplande bijeenkomsten (bijv. Landschapsbeheer)

We hebben besloten om geen verzamelkalender meer te maken, want als je geïnteresseerd bent, is het te vinden in de stukjes. Er is wel een groene kalender opgenomen waar veel (groene) activiteiten zijn te lezen.

In overleg met Marian Christiaanse komt de column en aquarel van haar overleden man Jan te vervallen. De actualiteit is inmiddels wat achterhaald. We willen wel onze dank aan Marian uitspreken voor deze bijdrage gedurende de afgelopen 2 jaar.

We verwelkomen ook een bijdrage van Gijs van Kempen, ons enthousiaste lid met name op het gebied van vogels.

Het Biodiversiteitsteam timmert behoorlijk aan de ecologische weg. De moeite waard om te lezen waar ze allemaal mee bezig zijn geweest en nog willen gaan doen.

In het Brediuspark is nu ook een beweegroute opgenomen, zodat tijdens het genieten van de schoonheid in het park ook aan de eigen conditie gewerkt kan worden.

We proberen ook interessante weetjes en artikelen uit andere bronnen te vinden en te plaatsen. Hopelijk kan een ieder dat waarderen.

Namens de redactie, Wout Nagel, coördinator.

Nieuwe leden

Jeugdleden:

Lid:

Lid - landelijk: Mw. Renske Koornstra
Dhr. Jesse Kromwijk
Mw. Sandra Smalenburg
Dhr. Henk Bennink

Bestuur

Vanuit het bestuur

Na de zomer is het bestuur weer volop aan de slag gegaan.

We zijn ondertussen blij met de 2 nieuwe bestuursleden, Rob en Marian, en ook vinden we het fijn dat Wout, onze voormalige secretaris, actief blijft bij het maken van de Groene Opkikker.

Samen met het KNNV hebben we inmiddels afgesproken om 3 lezingen te gaan organiseren in de eerste maanden van 2024. Op 25 januari, 27 februari en 4 april zijn er plannen om weer interessante lezingen te kunnen beleven.

Zet de data vast in uw agenda en verdere info zal nog volgen.

Op zondag 12 november was er een herfstwandeling in het Brediuspark. André van Kleinwee (voorzitter IVN) en Wiebe Kreton (voorzitter KNNV) hebben ongeveer 45 mensen rondgeleid door het park. Het publiek was zeer geïnteresseerd en men vond het een heel mooie en leerzame wandeling.

Gerrie Epping, algemeen bestuurslid

Natuurvisie Utrecht 2050

IVN heeft samen met andere natuurorganisaties de Natuurvisie Utrecht 2050 gelanceerd. De natuurvisie is het toekomstbeeld voor het jaar 2050 voor de provincie Utrecht. Dat lijkt ver weg, maar om er te komen is handelen nu nodig. Lees het hele bericht en natuurlijk de natuurvisie op deze website:

<https://www.ivn.nl/provincies/utrecht/nieuws/lancering-natuurvisie-utrecht-2050/>

IVN met trots twee keer in Trouw Duurzame 100

Schone Rivieren en Tiny Forest, twee projecten van IVN Natuureducatie, zijn dit jaar opgenomen in de Trouw Duurzame 100. Daarnaast staan er nog meerdere initiatieven in de lijst waarbij IVN actief betrokken is, zoals Rechten voor de natuur en Operatie Steenbreek. De Duurzame 100 geeft inspirerende acties van burgers erkenning en een podium. Lees meer over dit nieuws op

<https://www.ivn.nl/nieuws/ivn-met-trots-twee-keer-in-trouw-duurzame-100/>.

Beweegroute Bredius

Op 1 november werd op de speelweide aan het Brediuspad een beweegroute geopend. Aan de hand van de bordjes langs de route kunnen oude en jonge mensen werken aan hun conditie, kracht en balans. Ouderen kunnen ook in groepsverband, onder begeleiding van een coach, gebruikmaken van de route. Iedere donderdag om 10.00 uur bij het startbord op de speelweide, bij de kleine speeltuin aan het Brediuspad. Deelname is gratis en aanmelden is niet nodig.

Groene Jaarkalender

IVN Landelijk heeft de nieuwe Groene jaarkalender gepubliceerd. Deze kalender kun je gebruiken om aan te haken op (inter)nationale dagen of periodes die in het teken staan van natuur en duurzaamheid. De dagen kun je ook terugvinden in de agenda op Ons IVN en worden regelmatig meegenomen in de agenda van de Stuifmail (maandelijkse nieuwsbrief voor actieve leden en bestuursleden).

Groene Jaarkalender 2024

Januari

1-3 Eindejaars Plantenjacht
26-28 Nationale Tuinvogeltelling

Februari

2 World Wetlands Day
2 Warmetruiendag
12 Darwindag
nnb Mollentelling
nnb Week van de Circulaire Economie

Maart

3 Werelddag van de Wilde Dieren en Planten
4-10 Nationale Week zonder Vlees en Zuivel
15-16 NLdoet
18 Global Recycling Day
20 Nationale Boomfeestdag
20 Start lente
21 Werelddag van de Bossen
22 Wereldwaterdag
23 Landelijke Opschoondag
23 Earth Hour
24 Landelijke Compostdag
26 Zomertijd
nnb Kikkerdritelling

April

1-30 IVN Voorjaarscampagne vrije tijd
4 Wandel naar je Werkdag
7 Wereldgezondheidsdag
8-12 Week van de Schooltuin
9 Nationale Buitenlesdag
13-14 Nationale Bijentelling
22 Dag van de Aarde
22 Nationale zaaidag
nnb Week van de Groene Tuin

Mei

1-31 IVN Voorjaarscampagne vrije tijd
11 Wereld trekvogel dag (ook in oktober)
11-19 Nationale Vogelweek
15 Internationale dag van de Noordzee
20 Wereld Bijendag
22 Wereld Plantendag
22 Internationale Dag van de Biodiversiteit
24 Europese Dag van het Nationaal Park
25 Fiets naar je Werk Dag
nnb Vleermuistelling
nnb EU Green Week
nnb Week zonder afval

Juni

3 Wereld Fietsdag
5 Wereld Milieudag
8 Wereld Oceanendag
8-16 Nationale Tuinweek
10-16 Week van de natuur incl. IVN Sloopjesdagen
12 Nationale Buitenspeeldag

Juni (vervolg)

13 Outdoor Office Day
15-16 Open Tuinen Weekend
20 Start zomer / Langste dag
28 ModderDag
29 Dag van het Wad
nnb Libellentelling
nnb Gierzwaluw telling

Juli

5-6 Nachtvlindernacht
nnb Tuinvlindertelling

Augustus

24-25 Nacht van de Vleermuis

September

1-30 IVN Najaarscampagne leefomgeving
3 Duurzame Dinsdag
6-8 Fête de la Nature
7-8 Open Monumentendag
21 World CleanUpday
22 Start herfst
26 Wereld Zeedag
28 Europese dag van de Paddenstoel
28 Burendag
29 Wereld Rivierendag
nnb Bodemdierendagen
nnb Nationale spinnentelling
nnb Egeltelling

Oktober

1 Wereld vegetarisme dag
1-31 IVN Najaarscampagne leefomgeving
4 Dierendag
4 Eet geen dierendag
5-6 Weekend van de Wetenschap
12 Wereld trekvogel dag (ook in mei)
16 Wereld Voedseldag
26 Nacht van de nacht
27 Wintertijd
nnb Week van ons water

November

1 Wereld Veganismedag
2 Landelijke natuurwerkdag
29 Green Friday
30 Dag van de Verloren Soorten
nnb Herfstgasten telling
nnb Vergeten Plantseizoen

December

5 Wereld Bodemdag
7 Nationale vrijwilligersdag
21 Start winter, kortste dag
26-31 Eindejaars Plantenjacht

nnb = nog niet bekend d.d. 26-10-2023

ivn natuur
educatie

Biodiversiteitsteam

Voortgang

Graag brengen we jullie weer even op de hoogte van onze activiteiten. Ons doel is Woerden groener en daarmee ook duurzamer te maken en de biodiversiteit te vergroten. Bovendien betekent meer natuur ook: minder klimaatverandering. We willen een "omdenken" bewerkstelligen, om niet meer in euro's te denken, maar in Waarden van de Natuur. De natuur hoeft dan niet langer de rekening te betalen en kan ons weer haar eco diensten gaan leveren, die veel meer waard zijn dan euro's.

Dit doen we grof gezien vanuit 3 invalshoeken, ten eerste via bewoners, door burgerinitiatieven aan te moedigen en te ondersteunen, ten tweede via de gemeente, door met ambtenaren en raadsleden te praten en samen te werken en ten derde zijn we in gesprek met de gemeente om een soort groene brigade te vormen, om de verbinding tussen burger en gemeente te versterken. Wanneer dat rond is, kunnen we veel praktische vrijwilligers gebruiken!

We zijn nu met 10 mensen en om efficiënter te kunnen overleggen en actie te ondernemen hebben we verschillende subgroepjes gemaakt. Zo hebben we de subgroepjes "gemeente", "burgerinitiatieven", "inventarisaties" en wisselende tijdelijke subgroepjes voor actuele zaken.

Ook participeren verschillende leden in grotere groepen, bijvoorbeeld met betrekking tot de bastions op de Hoge wal en Torenwal, de inrichting van het Hertenkamp aan de Vossenschanslaan als de hertjes weg zijn, het begeleiden van het ecologisch beheer rond de Cattenbroekerplas en met het bemannen van de Duurzaamheidswinkel. En natuurlijk zijn er leden die zelf iets ondernemen, zoals de Groene Ronde bij de Gamma. De samenwerking met Hart voor Natuur Woerden en enkele raadsleden heeft zijn vruchten afgeworpen: het oorspronkelijke plan van de gemeente om de onderste bomen op de Hoge Wal en de Torenwal te kappen en daar een schoeiing aan te leggen, is veranderd in een prachtig alternatief waarbij de bomen (inclusief bedreigde soorten vleermuizen) en de oever, waar zelfs een strook drassig land bijkomt, gespaard blijven. Eén van de mooiste stukjes Woerden mag blijven!

Momenteel zijn we in gesprek met 3 nieuwe gemeentemedewerkers, nl het nieuwe hoofd uitvoering en beheer Thessa Voorend, gemeente-ecoloog (yes!) Ilse Jonker en de eerste participatie adviseur van de gemeente Muriël van As.

1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking, die gemeenten de taak geeft serieus aandacht te geven aan burgerinitiatieven en participatie.

De Duurzaamheidswinkel in de Voorstraat heeft sinds kort een "Groene hoek", naast de Energietransitie hoek en de Circulariteits hoek. De Groene hoek moet nog beter ingericht worden en de Duurzaamheidswinkel zoekt ook nog vrijwilligers. Vanuit deze groene hoek gaan we met Stichting Duurzaam Woerden samenwerken om Woerden groener te maken.

Ook Hart voor Natuur Woerden heeft enkele zeer gedreven en bekwame leden die met ons willen meedenken en onze expertise een boost kunnen geven. Samenwerking met deze groep staat op de agenda.

Ons oorspronkelijke werkgroepje Biodiversiteitsteam Woerden groeit dus uit tot een stevig comité voor bewoners en gemeente. Hierbij zijn meedenkende en praktisch meewerkende mensen altijd zeer welkom, ook al is het maar tijdelijk om aan een bepaald specifiek doel te werken. We zoeken bijvoorbeeld iemand die de PR voor ons bijhoudt en iemand die praktisch werkende vrijwilligers begeleidt.

Wij stellen het zeer op prijs als je contact opneemt wanneer je meer wilt weten, een tip of opbouwende kritiek hebt of je bij ons aan wilt sluiten! Graag via btwoerden@gmail.com ,

Astrid Somers

Vogelkijkgroep

Nestkasten controle en schoonmaak

In het najaar is het tijd om de nestkastjes die in Woerden en Harmelen zijn geplaatst, te controleren op resultaten en schoon te maken. Er wordt ook beoordeeld of er reparatie of eventueel vervanging nodig is.

De start vindt meestal half oktober plaats met een kleine groep vrijwilligers op het Landgoed Bredius. De weersomstandigheden waren deze keer niet optimaal. We hebben ons vanwege een hevige bui nog even teruggetrokken. De meeste nestkasten waren goed gebruikt: in 90 procent vonden we nestjes of uitwerpselen. Dat laatste betekent dat de kast als schuilplek is gebruikt om in te slapen.

De kasten worden vooral gebruikt door koolmezen en enkele pimpelmezen. Het dieet van deze mezen bestaat uit allerlei insecten en vooral rupsen. Mezen zijn daardoor ook natuurlijke bestrijders van de eikenprocessierups.

Tijdens de controle kwamen we in het stiltegebied (niet voor publiek toegankelijk) een nestkast tegen die een andere bestemming had gekregen: deze was ingenomen door een nest Europese hoornaars. Ze waren nog volop actief en we hebben dit op gepaste afstand bekeken en de nestkast met rust gelaten.

Europese hoornaar

Boomkruiperskast

Daarnaast was er nog een zogenaamde boomkruiperkast. Deze heeft een ingang aan de zijkant en deze keer leek het of er daadwerkelijk een boomkruiper was gestart met nestbouw. Echter vonden wij bovenop het bouwsel een koolmezenest dat succesvol is geweest.

De komende weken gaan we de overige nestkasten in Woerden en Harmelen doen, zodat deze klaar zijn om in het voorjaar weer plaats te bieden aan de mezen, mussen en mogelijke verrassingen!

Tekst en foto's: Antoine van Dijk

Landschapsbeheer

Hierbij het programma voor knotseizoenen 2023 - 2024

Het doel van IVN is om de natuur samen te beleven. Wij doen dit door met elkaar buiten in het landschap bezig te zijn. Deels op het Landgoed Bredius, deels daarbuiten. Wij doen dit op de 2e zaterdag van de maand van november t/m maart. Samen werken én samen ontspannen met koffie en lunch.

Elke werkdag is de inloop met koffie vanaf 08:30 uur. We zijn van 09:00 tot 15:30 uur aan het werk met een lunch van 12:00 tot 12:30 uur. Dit geeft duidelijkheid voor iedereen. Voel je vrij om later aan te haken of eerder te vertrekken als dat beter past in het schema van je zaterdag.

Het (voorlopige) programma:

- Zaterdag 11 november 2023 Landgoed Bredius - Onderhoud
- Zaterdag 9 december 2023 Hoeve Voorbreed - Rietveld - Onderhoud
- Zaterdag 13 januari 2024 Stuffken - Woerdense Verlaat - diverse knot bomen
- Zaterdag 27 januari 2024 Kynologenclub - Waardsedijk - Knotwilgen
- Zaterdag 10 februari 2024 Camping Batenstein Woerden - Knotwilgen
- Zaterdag 9 maart 2024 Landgoed Bredius - Onderhoud / afsluiting

Wellicht worden er nog extra zaterdagen gepland voor nieuwe klussen. Daarover later meer.

De veiligheid van ons allemaal staat op de eerste plek! Vergeet daarom niet je gele helm weer op te zoeken. Deze graag bij iedere werkdag meenemen. Het dragen hiervan is verplicht. Denk ook aan je veiligheidsbril, werkhandschoenen en gehoorbescherming als onderdeel van stevige en warme werkkleding.

Tekst en foto: Erwin Meijer

Plantenwerkgroep

Over activiteiten

De plantenwerkgroep is dit jaar ook weer druk bezig geweest met de wilde planten in Woerden en omgeving. We hebben geoefend met determineren waarbij we vooral aandacht besteed hebben aan de Ranonkelachtigen (boterbloemen, speenkruid) en de Lipbloemigen. Daarnaast hebben we inventarisaties uitgevoerd bij de Beekhoeve in Kamerik, bij de bermen van de Cattenbroekerplas en een nectar inventarisatie bij de Steinhagenseweg. De resultaten van deze laatste inventarisatie zijn ingevoerd op verspreidingsatlas.nl. De nectar index had de waarde 1, zodat er aan de biodiversiteit nog wel wat te verbeteren valt.

Heel leuk vonden we het verzoek van IVN Utrecht om een workshop determineren te verzorgen bij de ontmoetingsdag voor IVN vrijwilligers. Probleem was wel dat deze dag op 30 september gepland was bij het Beauforthuis in Austerlitz en wij vroegen ons af wat er eind september in deze bosrijke omgeving nog aan wilde planten te determineren viel. Gelukkig had Theo een goede oplossing: bomen determineren. Je kunt bomen determineren aan de hand van de eigenschappen van de bladeren. Daarvoor is wel een goede determinatietabel nodig, maar ook die werd door Theo aangeleverd.

*Samengesteld geveerd
(deelblaadjes als langs
veer ingeplant)*

*Samengesteld Handvormig
(deelblaadjes vanuit een
punt aangehecht)*

*Enkelvoudig
(geen deelblaadjes)*

Er hadden zich 15 mensen aangemeld voor onze workshop. Met twee groepjes hebben we in een uur tijd een stuk of 8 bomen gedetermineerd, zoals de Esdoorn, de Zomereik, Robinia, Plataan. Natuurlijk waren niet al deze bomen in de omgeving aanwezig, maar ook daar had Theo rekening mee gehouden door een flink aantal zakken met takken en bladeren mee te nemen die we vooraf her en der op onze route rond het Beauforthuis gedeponereerd hadden. De deelnemers aan de workshop toonden zich goede leerlingen en er ontstond een interessante discussie over de voor- en nadelen van het klassieke determineren versus het gebruik van de moderne apps. De conclusie was vooral dat determineren niet saai of eng is, maar heel goed in korte tijd te leren is en vooral een goed hulpmiddel is om te leren over de kenmerken van planten en bomen.

Cobie van der Hoek, coördinator

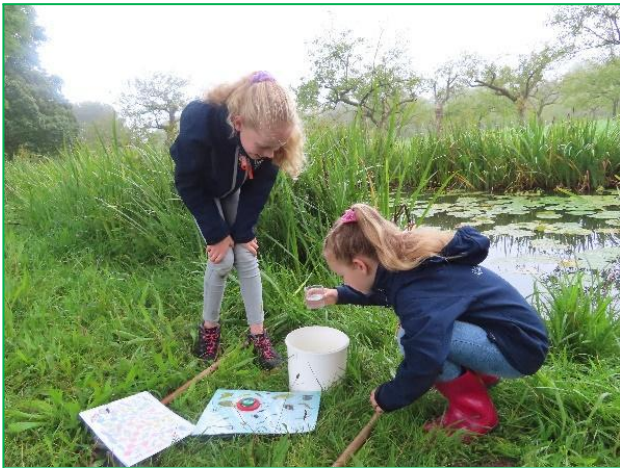

Jeugdnatuurgroepen

Buitenbanjers

September 2023

2 september zijn we weer gestart met de activiteiten van de IVN natuurgroep "de Buitenbanjers". Vandaag zijn we met de buitenbanjers op watersafari geweest in het landgoed Bredius. Met schepnet werden verschillende slootranden uitgekamd om waterbeestjes te vangen. al gauw werden de eerste modderkruipers en schaatsenrijders gevangen, maar de Amerikaanse rode rivierkreeft mocht ook niet ontbreken.

Buitenbanjers plus

September 2023

Na de zomervakantie was er weer genoeg te doen in ons buitenbanjers terrein in het landgoed Bredius. De wilgen die in de winter kort gezet zijn, zijn vrij gemaakt van de bramenopslag. Langs de takkenril zijn de brandnetels gemaaid en het laatste hooi van de paden geharkt. Na een heerlijk middagje in de natuur aan de slag te zijn geweest konden we met een trots gevoel naar huis.

Buitenbanjers

Oktober 2023

De buitenbanjers zijn 7 oktober weer bijeen geweest voor een natuuractiviteit. Op het programma stond een herfstkransje maken met natuurlijke materialen. Eerst hebben we in het stiltegebied van het landgoed Bredius herfstmateriaal verzameld. Ook waren er herfstmaterialen van thuis meegenomen. Waar de Buitenbanjers binnen in het NME centrum creatief mee aan de slag gingen. Ondanks de zomerse temperaturen en nog niet echt herfst, ging iedere buitenbanjer met een herfstcreatie huiswaarts.

Buitenbanjers plus

Oktober 2023

Langs de ecologische oever hebben we zaailingen van elzen getrokken. Deze ecologische oever hebben we als groep van het voorjaar beplant met gele lissen en ingezaaid met wilde biermplanten. Door de jonge elzen er uit te halen blijft de oever vrij van bomen en uitzicht naar het stiltegebied. Tijdens het werk kwamen er nog twee ijsvogels achter elkaar als een flits voorbij vliegen

Buitenbanjers

November 2023

Als groep hebben we ons aangemeld voor de klimaatweek van 30 oktober tot 5 november. Zaterdag 4 november hebben we in het landgoed Bredius het zwerfafval opgeruimd. Gewapend met vuilniszak en prikker werd ieder plekje nagezien, zelfs tussen de beplantingsvakken. Er werd van alles opgeruimd van bekers, blik, pizzadozen en zelfs een vork. In twee uur waren er 5 vuilniszakken gevuld. Tijdens deze klimaatweek hebben de Buitenbanjers een bijdrage geleverd voor een zwerfafvalvrij landgoed Bredius en dat willen de Buitenbanjers graag zo houden.

Tekst en foto's: André van Kleinwee,

Coördinator jeugdnatuurgroepen de Buitenbanjers en Buitenbanjers Plus

Willemijn van Hees bezig met inventariseren in de educatieve tuin van Landgoed Bredius. Foto: Koos van Brakel

Zeldzame bijensoort gespot op Landgoed Bredius

Op Landgoed Bredius in Woerden is tijdens een inventarisatie van wilde bijen een zeer zeldzame kleine tubebij gespot.

Willemijn van Hees was haar bijennetje al aan het oprollen toen haar oog viel op een klein zwart beestje op een bloem. Haar hart maakte een sprongetje toen ze het insect nader bekeek. "Het was een wilde bij die ik niet direct kon determineren", vertelt ze.

Van Hees dacht aan een gewone tubebij, "maar die zijn wat groter." Dit was een klein gedrongen bijtje van zo'n 4 à 5 millimeter lang met witte stipjes op de flanken. "Dit moest wel een Kleine tubebij zijn, een zeer zeldzame soort die nooit eerder in de provincie Utrecht is gezien." Ze maakte foto's van het bijtje en stuurde die naar een collega-onderzoeker in België. "Hij kon mijn waarneming bevestigen."

Safe haven

Van Hees, die projectleider wilde bijen bij Landschap Erfgoed Utrecht, liep de afgelopen maanden vaker rond op Landgoed Bredius. Dit om te kijken hoe het leefgebied van de Blauwe metselbij versterkt kan worden. "Aan de westkant van de provincie komt deze soort alleen hier nog voor." Landgoed Bredius kan fungeren als safe haven voor de Blauwe Metselbij. "En later, bij versterking van de populatie, als springplank voor het koloniseren van andere gebieden."

- Bijenkenner Willemijn van Hees met twee wilde bijen tussen haar vingers. - Koos van Brakel

Landschap Erfgoed Utrecht ontving een donatie van Idverde (een adviesbureau in de groensector) om het project uit te voeren. Dat doet Van Hees samen met vrijwilligers die het landgoed beheren. Onderdeel van het project is een inventarisatie van alle wilde bijensoorten die op het landgoed rondvliegen. En dat zijn er nogal wat. "Nu we bezig zijn, blijkt dat het landgoed echt een aantrekkelijk leefgebied is voor wilde bijen. In slechts drie middagen heb ik 350 waarnemingen gedaan. Dat is ongekend. Tijdens het inventariseren hoorde ik voortdurend gezoem om me heen. Tijd voor een pauze was er niet."

Educatieve tuin

Vooral de educatieve tuin bij het NME-Centrum InBredius blijkt een hotspot. "Zo'n 90 procent van alle waarnemingen hebben we daar gedaan", zegt Van Hees. "Er ligt zanderige grond met stenen waar wilde bijen graag in nestelen." En door de vele bloemen in de buurt is er ook voldoende voedsel te vinden voor ze. Kortom: die tuin is een heel aantrekkelijk leefgebied voor wilde bijen. "Een stukje waar je zuinig op moet zijn."

Van Hees noemt Landgoed Bredius een mooi voorbeeld van een plek waar mens en natuur hand in hand gaan. Toch kan er zeker wat gebeuren om het gebied nog aantrekkelijker te maken voor wilde bijen. "Landgoed Bredius" bestaat vooral uit graslanden. Als je het aanbod van bloemen verbetert, kom je in de toekomst nóg meer wilde bijensoorten tegen. "Daar ben ik zeker van."

Herfst bij InBredius

Elke zondagmiddag van 13.30-16.30 uur kun je een leuke activiteit doen bij NME-Centrum InBredius. Bekijk ook de expositie 'Hoogstamboomgaard' over de boomgaarden op Landgoed Bredius. Aanmelden is niet nodig en meedoen is gratis (tenzij anders vermeld).

10 & 17 december
Kerstkaart met Oerverf

Geef je kerstkaarten een natuurlijke uitstraling en maak ze met oerverf! Wil je hem nog wel opsturen?

26 november
Armbandje vilten

Kom een armbandje van wol vilten. Maak je er een voor jezelf of geef je hem cadeau?

Column

Herfst

Je ruikt naar nat hout en noten.
Soms loop ik zonder jas of met een dikke sjaal.
Laat je me schrikken met een frisse bui, hevig of juist miezer.
Ik zie je nu in al je kleuren.
Je laat het waaien of houdt het juist windstil.
De donkerte overvalt me net zoals de keuze
of ik mijn handschoenen uit de kast moet halen.
Je maakt me creatief met je oogst.
Je laat je me hunkeren naar de open haard en warme chocomelk.
Andere geluiden, geuren, andere doorkijkjes.
Je spinnenwebben zijn opeens nóg mooier.
Je luchten zijn soms grijs en kraakhelder tegelijk.
Maar bovenal ben je mooi.
Guur en zacht en melancholisch.
Het einde van de zomer en het begin van nieuwe dingen.

Tekst en foto: Romy Spruit

Van leden en donateurs

Onze zomer in Putten

Zoals al veel zomers hiervoor ben ik afgelopen maanden veel op ons rustige stekkie in Putten geweest, hoewel rustig? Vlak naast ons parkje was een grondige renovatie gaande waardoor er de hele zomer bouwoverlast was, maar ja, niets aan te doen.

Er werd ook een paardenstal afgebroken en mogelijk als gevolg daarvan liepen er heel veel muisjes rond door de tuinen. Zij misten waarschijnlijk hun kant-en-klaar maaltijd bij de stal.

Op een dag zag ik vanaf ons terras iets in de uitgebloeide kattenstaart bewegen. Een vogeltje? Nee, dichterbij zag ik dat het een muisje was dat zich tegoed deed aan de zaadjes. Een muisje in de kattenstaart, prachtig!

Tekst en foto: Gerrie Epping

Vogelcursus

Op woensdag 11 oktober ben ik in samenwerking met Duurzaam Montfoort van start gegaan met het geven van een nieuwe laagdrempelige cursus, "vogels voor beginners".

Deze cursus bestaat uit 5 theorieavonden en 3 excursie dagdelen, ik laat vele onderdelen uit de vogelwereld de revue passeren.

Zowel de bouw en het gedrag van vogels komen aan de orde, ook wordt de vogeltrek ruim behandeld en het bouwen van nesten slaan we natuurlijk ook niet over. Waarom vogels veren hebben, komt in deze cursus ook uitgebreid aan bod.

Daarnaast laat ik de cursisten een kijkje nemen in Biomimicry of te wel Techniek geïnspireerd door de natuur, dit is een super interessant onderdeel van de cursus kan ik je vertellen.

Omdat we midden in het seizoen van de (winter)tuinvogels zitten, wijd ik ook een avond aan deze graag geziene gasten, en laat ik veldgidsen verrekijkers en telescopen zien.

Tot slot zit er ook nog een avond in die over weidevogels, of roofvogels en uilen gaat, dus completer kan bijna niet.

Vanaf dat we bekendheid gaven aan deze cursus meldden zich al heel snel de eerste deelnemers aan en binnen 2 weken zaten we vol.

Ik heb gekozen voor een niet al te groot deelnemersveld omdat dan een ieder de volle aandacht kan krijgen zowel binnen als buiten. 16 mensen is de max en op dit moment staan er alweer 4 mensen op de wachtlijst.

Tekst en poster, Gijs van Kempen

Vleermuis zoekt woning

In de omgeving van Montfoort en Linschoten komen diverse soorten vleermuizen voor, maar er zijn waarschijnlijk niet veel mensen bekend met het bestaan van deze nachtelijke fladderaars. Men zegt weleens 'onbekend maakt onbemind' en dat gaat voor vleermuizen zeker op.

De vleermuissoorten die in onze omgeving voorkomen, wonen in huizen, schuren en bomen. We zien ze praktisch nooit of kijken ervoor weg, want we vinden vleermuizen vaak enge wezens, die vanaf het invallen van de schemer het luchtruim kiezen en in je haren kunnen vliegen of je zouden kunnen aanvallen. En als je gebeten wordt daarmee hondsdelheid of andere ziektes kunnen overbrengen.

Wees gerust, het valt reuze mee. Deze diertjes zijn juist heel nuttig en interessant!

Het is belangrijk dat we in onze omgeving met vleermuizen rekening houden, omdat vleermuizen deel uitmaken van een voedselketen waar wij als mens wel degelijk baat bij hebben.

Zo eet een vleermuis gemiddeld tussen 1000 en 3000 muggen per nacht, onmisbaar dus voor onze leefomgeving.

Huisvesting

Doordat diverse vleermuissoorten in onze huizen wonen - denk hierbij aan zolders, onder dakpannen, tussen de dakgoten, achter luiken en tussen spouwmuren - gaat het de laatste jaren niet goed met ze. Dit heeft te maken met het dieronvriendelijk bouwen van woningen en schuren en het isoleren van woningen. En waar muren vol zitten met isolatie kunnen geen vleermuizen wonen.

Duurzaam Montfoort & Linschoten wil hier iets aan doen, namelijk het beschikbaar stellen van een aantal duurzame vleermuizenkasten. Degenen die denken een mooie locatie voor zo'n kast te hebben of regelmatig vleermuizen rond hun huis of schuur zien, of die van plan zijn om hun huis te gaan verduurzamen, kunnen in aanmerking komen voor een of meerdere vleermuizenkasten. Dit aanbod geldt uitsluitend voor inwoners van Montfoort & Linschoten. Zij kunnen voor dit prachtige project hun motivatie insturen via de contactpagina <https://www.duurzaammontfoort.nl/contact>.

Werkgroepleden gezocht

Duurzaam Montfoort & Linschoten is tevens op zoek naar mensen die interesse in of zelfs al kennis hebben van vleermuizen, om samen met enkele mede geïnteresseerden de Vleermuizen Werkgroep Montfoort (ofwel VWM) te vormen. Stuur hiervoor een berichtje via de contactpagina.

Lezing

Om belangstellenden meer over vleermuizen en hun leefomgeving te weten te komen gaat Duurzaam Montfoort & Linschoten in januari 2024 een lezing over vleermuizen verzorgen. Je kunt je hiervoor al aanmelden via de contactpagina. De definitieve datum en locatie volgen nog.

Advies

Een kleine aanpassing aan je woning of bijgebouw kan al een groot verschil maken. Zie de foto's. Duurzaam Montfoort & Linschoten verstrekt daarom informatie over de verschillende soorten vleermuizenkasten. Tevens geeft ze advies over de plaatsing ervan in je tuin, bij je woning, schuur of bedrijfsgebouw en wat je nog meer kunt doen voor deze prachtige beestjes. Stuur ook hiervoor een berichtje via de contactpagina. Drie heel simpele toepassingen om vleermuizen te helpen en die nauwelijks iets kosten.

Foto 1: In de onderkant van de dakgoot bak zijn kleine openingen gemaakt die vleermuizen kunnen gebruiken als onderkomen.

Foto 2: Van de onderlat is een klein stukje opgehouden zodat vleermuizen daarin kunnen kruipen. Die hebben dan achter de planken een mooie ruimte om te verblijven. Om meer vleermuizen ruimte te geven gebeurt dit op meerdere plekken.

Foto 3: Onder het hout langs de muur zijn een paar openingen gehouden zodat vleermuizen in de ruimte achter het hout kunnen komen.

Tekst en foto's: Gijs van Kempen

Voor u gelezen

Hoezo 'enge fladderaar'?

'Nachtvlinder verdient net zo veel bescherming als de bij en de vlinder'

Als het om bedreigde insecten gaat, willen we graag iets doen voor prachtige vlinders en nuttige bijen. Maar er is ook een insectenwereld in de nacht - waar het ook niet goed mee gaat - die net zo nuttig en prachtig is. Johan Tuls en Gijs van Kempen laten dat zien tijdens een nachtvlinder-telling. Zit je in je tuin te genieten van een zwoele zomeravond, fladdert er zo'n bruine mot rond je smartphone of lamp. Als je pech hebt, belandt die enge viezerd in je glas rode wijn of trappist tripel. Je slaat hem het liefst weg of dood.

Johan Tuls uit Woerden en Gijs van Kempen uit Montfoort moedigen aan dat juist niet te doen. „Probeer hem te vangen door er een glas overheen te plaatsen en vervolgens een bierviltje of stuk papier onder te schuiven. Zet het glas op een wit laken in het licht, zodat hij denkt dat het dag is en dus rustig wordt. Vervolgens kun je het glas weghalen en de vlinder fotograferen en de foto uitvergrooten om hem goed te bekijken”, adviseert Gijs.

Hij heeft het over vlinders, nachtvlinders om precies te zijn. Gijs vangt en beschrijft ze samen met Johan Tuls een paar keer per jaar, om ze daarna weer los te laten. Zo monitoren ze de nachtvlinder stand. In de nacht van vrijdag op zaterdag kwam hij met Johan in actie bij boer Verkaik in Blokland bij Montfoort.

Geurig mengsel

Tegen 22.00 uur hebben ze een laken gespannen. Aan beide zijden hangt een lamp van 250 watt met veel UV-licht in het spectrum. In een doos ernaast staan zo'n honderd glazen potjes met geperforeerde dekseltjes. Op een boom smeren ze een geurig mengsel van rode wijn, suiker en appelmoes. Al snel wemelt het van de muggen, maar na een halfuur is het 'raak': twee nachtvlindertjes. Ze weten ze in een potje te vangen. Snel naar binnen om er een foto van te maken en in de app Obsidentify op Waarnemingen.nl de naam te achterhalen. Johan heeft een vurig geelhalmuiltje en Gijs een slawortelboorder.

Lieflijk dotje

Als Johan de foto vergroot, zijn de kleurenpracht en wonderschone details te zien. „Ze hebben veel meer kleur dan bruin”, zegt hij. Johan laat foto's zien van eerdere vangsten. De pauwoogpijlstaart heeft geelachtige vleugels met een spanwijdte van wel tien centimeter. De witte tijger is een lieflijk dotje met donsachtige vleugels. „Het is een mannetje. Dat zie je aan de sprieten met aan het eind een knop waarmee ze de geursporen van het vrouwtje opvangen.”

Zo belanden er meer nachtvlinders op het laken. Tegen 24.00 uur vinden ze een groot avondrood. Johan: „Die zien we graag. "Eigenlijk is het ook een dagvlinder." Als ze rond 03.00 uur de boel opruimen, is de score zo'n dertig soorten. Gezien de kou en wind valt het ze mee, maar op zwoele avonden zijn het er zomaar zeventig.

Toch gaat het met de nachtvlinders niet goed. „Van de 841 soorten macronachtvlinders (de grotere, red.) is 47 procent bedreigd en 8 procent uit ons land verdwenen”, zegt Kars Veling van de Vlinderstichting. De oorzaken daarvan zijn dezelfde als bij de dagvlinders, maar bij nachtvlinders speelt ook de lichtvervuiling mee. „In het licht maken vrouwtjes andere geurstoffen aan, waardoor de mannetjes ze moeilijker kunnen vinden.”

Zo komen in stedelijk gebied veel minder nachtvlinders voor door licht, drukte en weinig variatie in begroeiing. Veling adviseert dan ook om tuinverlichting niet onnodig te laten branden en de tuin in te richten met een variatie aan inheemse planten. Lok en bekijk ze eens zelf, adviseert Gijs. Dat kan met zijn mengsel. „Maar zwaar bier werkt ook goed.”

Overgenomen uit AD Groene Hart

Leg een groendak aan

Groene daken hebben veel voordelen, en mede dankzij subsidie vanuit waterschappen en sommige gemeenten, waaronder Woerden, is een groendak aanleggen goed betaalbaar.

Wat is een groendak? Een (extensief) groendak is eigenlijk wat de naam al verklapt: een dak met groene plantjes. Het is een constructie die bestaat uit drie lagen: drainage, substraat en sedumplantjes. Afhankelijk van het type dak kun je gebruikmaken van substraat korrels of een speciaal ontwikkelde mineraalwol.

Waarom een groendak?

Een groendak biedt meer ruimte voor de natuur. Insecten zoals bijen en vlinders kunnen meer voedsel en onderdak vinden dankzij groene daken. Ditzelfde geldt voor vogels, zoals de huismus en de merel. Met een groendak draag jij bij aan de ontwikkeling en het behoud van de biodiversiteit. Veel Nederlandse (binnen-)steden zijn te versteend. Naast een paar bomen en parken is er amper groen te vinden. In de zomer lopen de temperaturen daardoor in de steden steeds hoger op. Deze combinatie kan leiden tot gevoelstemperaturen van soms wel 57 graden waardoor hittestress kan ontstaan. Tegelijkertijd gaat het steeds heftiger regenen door klimaatverandering. In een versteende stad loopt al het water rechtstreeks de riolen in. Die kunnen de waterdruk bij hevige buien soms niet aan en lopen dan over.

Meer groen op de daken heeft in de zomer een verkoelend effect op de buitenlucht. Daarnaast vormt het een buffer voor overtollig regenwater, wat goed helpt tegen druk op het riool.

Onderhoud groendak

Een groendak is onderhoudsvriendelijk en verlengt de levensduur van je dak. Eigenlijk is een groendak een soort van daktuin. Net als bij het planten van planten in een tuin moet je extra water geven als het in de zomer wordt geplant om goed te kunnen wortelen. Extra water geven als droog weer een geruime tijd aanhoudt is ook geen overbodige luxe. Met een regenton kun je er bovendien voor zorgen dat het bewateren van opgevangen regenwater kan gebeuren. We raden aan om twee keer per jaar het onkruid te verwijderen tussen het sedum.

Heee, daar loopt een uitgestorven beestje

Zeldzame soort duikt soms na eeuwen plotseling weer op

Onderzoekers hebben in Indonesië opnamen gemaakt van een langsnavelige mierenegel, een dier dat lang uitgestorven was. Hoe bijzonder ook, deze mierenegel is niet het eerste uitgestorven verklaarde dier dat plotseling weer opduikt.

De langsnavelige mierenegel staat bekend als schuw nachtdier dat moeilijk te vinden is. In juni en juli dit jaar werd het dier, officieel de *Zaglossus Attenboroughi* genaamd (vernoemd naar de beroemde Britse natuurfanaat sir David Attenborough), door een wildcamera gespot. Bioloog James Kempton ontdekte de beelden na een trip in de bergen op de laatste geheugenkaart van meer dan tachtig camera's. „Ik maak geen grapje als ik zeg dat het op de allerlaatste SD-kaart was waar we naar keken, op de allerlaatste dag van onze expeditie“, aldus Kempton tegen Britse nieuwsmedia.

Grote ivoorsnavelspecht

De grote ivoorsnavelspecht is een vogel zo groot als een kraai en heeft een territorium nodig van minstens 16 vierkante kilometer. De specht leeft in Noord-Amerika en werd voor het laatst gezien in 1950 aan de golfkust in Louisiana. In 2004 beweerde een Amerikaan dat hij de specht had ontdekt in de Amerikaanse staat Arkansas, maar dit werd later in twijfel getrokken door wetenschappers. Mogelijk zou die vogel een andere, veelvoorkomende specht zijn. De grote ivoorsnavelspecht leeft in moeilijk toegankelijke bossen, dus wie weet fladdert het dier nog steeds rond op plekken waar geen mens kan komen.

De chacopekari

Dit dier lijkt een beetje op een zwijn. Lange tijd waren ze alleen bekend als fossiel, er werd dan ook gedacht dat de beesten al lang waren uitgestorven. In 1971 ontdekten wetenschappers dat groepen chaco pekari's zich schuilhielden in Bolivia, Argentinië en Paraguay in het gebied Gran Chaco. De inheemse volken die daar wonen bleken al die tijd van hun bestaan af te weten. Dat neemt niet weg dat de chacopekari zijn leven niet zeker is. Het is legaal om op de dieren te jagen en ze zouden van nature veel gezondheidsproblemen hebben.

Wimpergekko

De wimpergekko dankt zijn naam aan de kleine uitsteeksels rond zijn ogen. De wimpergekko, die oorspronkelijk uit Frankrijk komt, werd eeuwenlang uitgestorven gewaand, tot hij in 1994 opnieuw werd gespot. Sinds hun herontdekking zijn wimpergekko's bij reptielliefhebbers super populair als huisdier. Er hangt wel een flink prijskaartje aan: ze kosten tot wel 375 euro. Leuke feitjes: deze dieren likken hun ogen om ze nat te houden en ze kunnen wel 20 jaar oud worden.

Tasmaanse tijger

De Tasmaanse tijger leefde van oorsprong in Australië en Nieuw Guinea. De enige reden waarom deze dieren 'tigers' worden genoemd is vanwege hun strepen. Ze hebben meer gelijkenissen met de Tasmaanse duivel, een soort buideldier. De Tasmaanse tijger zou in 1936 zijn uitgestorven. Officieel is er daarna nooit meer één gezien, maar toch worden er sindsdien in Australië meldingen gedaan door mensen die beweren (sporen van) het dier te hebben gezien. Het is tot nu toe alleen niemand gelukt een betrouwbare foto te maken.

Dwergspookdier

Deze diertjes zijn echte experts verstoppertje spelen. Ze zijn vooral 's nachts actief, leven in bossen in Indonesië en zijn zo'n 4 centimeter groot. Na 1930 werd het dier zeventig jaar lang door niemand meer gespot tot er in 2000 per ongeluk een dwergspookdier in een rattenvaal belandde. In 2008 werd een wetenschappelijke expeditie opgezet om de diertjes te zoeken. Er werden toen vier gevonden in hetzelfde gebied.

Overgenomen uit AD Groene Hart

Bergiep - *Ulmus glabra* 'Cornuta'

Als ik de naam 'duiveltjesiep' lees, word ik nieuwsgierig naar de boom die deze bijzondere bijnaam draagt. Het blijkt de bergiep of ruwe iep te zijn. Maar waarom noemt men hem zo...?

Kenmerkend voor de typische wilde vorm van de bergiep is dat de bladeren -vooral de schaduwbladeren- meer dan één punt kunnen vormen. Die meerpuntige bladeren zijn overal aan de boom te vinden waardoor hij deze aparte bijnaam kreeg. Vaak worden drie of vier punten gevormd, maar het kunnen er ook (maximaal) negen zijn.

De variëteit naam 'Cornuta' (de gehoornde) is ontstaan omdat de bladpunten aan de buitenzijde vaak langer zijn dan het centrale punt dat het beeld oproept van een 'hoorn'.

In Duitsland noemt men hem ook wel eekhoorniep.

In alle andere kenmerken verschilt de duiveltjesiep niet van de wilde vorm van de bergiep. Hij kan 35 tot 40 m hoog worden, de kroon is breed uitgespreid, de bladeren zijn groot, breed elliptisch, aan de bovenzijde ruw, ook de vruchten zijn relatief groot en bijna cirkelvormig. De in Nederland autochtone bergiep behoort tot het geslacht *Ulmus*. Vóór de bladontwikkeling verschijnen in februari-maart de bruin violette bloemen. De vruchten, gevleugelde nootjes, worden door de wind verspreid.

Monumentale duiveltjesiep in Utrecht.

Foto: © Madeline Tellegen

Een van de grootste bergiepen van Nederland is in 1840 geplant en staat in Utrecht in het Zocherpark achter het Centraal Museum. Hij is 36 m hoog en heeft een stamdiameter van 1,80 m. De dikke stam bestaat uit drie losse iepen die in één plantgat gezet zijn waardoor de stamomvang op 1,30 meter hoogte ruim 5,70 meter is. Het is de oudste wych-iep (of Schotse iep) van het land, en heeft de grootste diameter. De boom is aangetast door de parasitaire iepenbuisjeszwam. Daarom is de brede kroon voor de veiligheid diverse malen fors gesnoeid. In de huidige staat vormt deze veteranenboom geen gevaar.

Om te onthouden

Handige websites

www.ivn.nl/woerden

www.mycologen.nl

www.hetkanwel.nl

www.groen-natuurlijk.nl

www.vogeldagboek.nl

www.duurzaamwoerden.nl

www.slimwoner.nl

www.padden.nu

www.blwg.nl

www.inbredius.nl

www.bewustbiologisch.nl

www.natuurronddecattenbroekerplas.nl

www.birdfocus.nl

www.telmee.nl

<https://meerbomen.nu>

www.hugokotestein.nl

www.veldwerkwinkel.nl

www.vlinderstichting.nl

www.sovon.nl

www.vogelgeluid.nl

www.jaarvandescholekster.nl

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.eis-nederland.nl

www.vlinderhof.com

www.nmu.nl

www.zaadgoed.nl

www.vogelbescherming.nl

www.landgoedbredius.nl

www.dekievitharmelen.nl

www.naturetoday.com

www.degroenerotonde.nl

www.knnv.nl

Organisatie

Bestuur

Voorzitter	André van Kleinwee	andrevankleinwee@ziggo.nl
Secretaris/contact-persoon	Rob van Son	ivnsecretariaat.woerden@gmail.com
Penningmeester	Henk Veldhuijzen	henk260446@gmail.com
Bestuurslid	Gerrie Epping	gerrie.epping@vanmuijen.nl
Bestuurslid	Marian Christiaanse	mariannechristiaanse@gmail.com

Coördinatoren:

Cursussen en lezingen	Bestuur		
Excursies voor leden en donateurs	Bestuur		
Gidsenwerkgroep	Vacant		
Jeugdnatuurgroep	André van Kleinwee	0348-422962	andrevankleinwee@ziggo.nl
Landschapsbeheer	Erwin Meijer	06-44320031	erwin.meijer@ziggo.nl
Plantenwerkgroep	Cobie van der Hoek	0348-410239	cobie.vanderhoek@gmail.com
Publiciteit	Rinie Blauw	06-15553365	rinieblauw@outlook.com
Redactie GO	Wout Nagel	06-22926472	ivn.groeneopkikker@gmail.com
Vertrouwenspersoon	Joke van Aarst		ivn.vertrouwenspersoon.woerden@gmail.com
Vogelkijkgroep	Vacant		
Biodiversiteitsteam	Ton Rullmann		ton@tonrullmann.nl
Websitebeheer/Facebook	Vivian van Deel	06-42060712	vivian_boers@hotmail.com
Openstelling InBredius zondagmiddag 13 uur tot 16 uur	Lisa van Hemert		lisavanhemert@hotmail.com

Leden/Donateurs:

Contributie 2023 per kalenderjaar	als lid, €24,00 als donateur, €20,00 als jeugdlid, €15,00	Banknummer IVN Woerden: NL 87 TRIO 039.04.67.413
-----------------------------------	---	---

Opzeggen twee maanden voor het einde van het kalenderjaar, schriftelijk bij het secretariaat.

